

Årlig tillsynsrapport oljehamnen – 2014

Årlig tillsynsrapport oljehamnen – 2014	1
Beskrivning av oljehamnen	3
Tillsynsarbetet inom oljehamnen	4
Miljöarbetet inom företagen	6
Stockholms hamn- oljehamnen	6
OKQ8	7
AB Djurgårdsberg	9
Preem Petroleum AB	10
Statoil Fuel & Retail Sverige AB	11
Univar AB	12
Petrolia AB	13
Stena Recycling	14

Beskrivning av oljehamnen

Oljehamnen omfattar de företag som är belägna inom Louddens oljehamnsområde. Tillsynsobjekten på Loudden är: Stockholms hamnar-oljehamnen, AB Djurgårdsberg, OKQ8, Preem, Statoil, Univar, Petrolia och Stena Recycling. Fortums oljelagring vid Värtaverket ingår inte i denna bransch utan hanteras inom branschen energianläggningar.

Vid Loudden anlöper gods- och tankfartyg. Det gods som hanteras inom hamnområdet utgörs till största delen av oljeprodukter som till exempel bensin och eldningsolja. Det vanligaste är att en oljeprodukt, t.ex. bensin, kommer in med båt och lagras en tid inom området varefter den sen körs ut till marknaden med tankbil. År 2014 anlöpte 95 fartyg hamnen.

Stockholms hamnar arrenderar ut mark till de andra bolagen. Stockholms hamnar äger själva en del anläggningar som kajer, lossningsutrustning och anläggningen för oljeförorenat dagvatten. Inom hamnområdet bedrivs verksamhet av andra verksamhetsutövare, huvudsakligen oljebolag, som arrenderar mark av hamnen för hantering av framför allt olika petroleumprodukter. Verksamhetsutövarna ansvarar själva för lastning och lossning av gods samt lagring av produkter, bl.a. i egna cisterner inom respektive arrenderat område. De ansvarar även för lossningsledare och ledningsvakter vid lossning av produkt.

Historiskt har Loudden en lång tradition som oljehamn. Rötterna sträcker sig tillbaka till 20-talet då kommunfullmäktige 1926 beslöt om anläggandet av en oljehamn. De äldsta cisternerna som fortfarande är i bruk är från tjugo–trettioalet. Efter andra världskriget började man utsprängningar för flera oljebergum. Bergmassorna användes som utfyllnadsmaterial i hamnen och gav så småningom Loudden dess nuvarande utseende. De flesta oljebergummen är i dag mer eller mindre avvecklade men AB Djurgårdsberg lagrar stora volymer bensin i berget.

Tidigare fanns ett beslut på att Loudden skulle avvecklas till år 2012. Detta beslut är ändrat och kontraktet med staden löper till 2016 med möjlighet till förlängning till 2019. Därefter ska verksamheterna avvecklas och efter sanering ge plats för bostäder. Staden har tydliggjort att verksamheten inte kan vara kvar efter 2019.

Miljöpåverkan

Bolagens största miljöpåverkan är utsläpp av flyktiga organiska kolväten till luft, utsläpp av oljehaltigt vatten till recipient samt risk för förorening av mark. Källorna för luftutsläppen är, förutom inlastning från båtar och utlastning till tankbilar, utsläpp från gasåtervinningsanläggning, bäddvattenmagasin samt bergrum. Utsläpp av oljehaltigt vatten till recipient sker som följd av att t.ex. bensin lagras på rörlig vattenbädd. Vid lagring på rörlig vattenbädd regleras bäddvattnets nivå för att produktens övre del ska hållas på ungefär samma nivå i berget oavsett hur stor volym som för tillfället lagras. Det finns också en risk för att brand inom området skulle kunna utvecklas till en storolycka.

Tillsynsarbetet inom oljehamnen

Alla företag inom Loudden, utom ett, är tillståndspliktiga. Samtliga företag hanterar produkter som är brandfarliga i olika grad.

En cisternbrand inom området skulle få mycket allvarliga följder och vålla stora materiella, hälsomässiga och miljömässiga skador. En oljehamn omfattas därför av flera andra regelverk som har till uppgift att förebygga olyckor som t.ex. Sevesolagstiftningen. Detta har lett till att säkerhetsarbetet inom oljehamnen har hög prioritet. Samtliga bolag gör regelbundet tekniska undersökningar av sina anläggningar och man ronader sin anläggning dagligen. Bolagen har en låg tolerans mot slarv och spill. Flera av bolagen har under 2014 kommit in med släckvattenutredningar i enlighet med sina provotidsvillkor och förvaltningen har granskat dem. Ett av syftena med utredningarna är att finna sätt att bedöma konsekvenserna av användandet av släckvatten med avseende på erosion på mark i anslutning till cisterner. En annan viktig del av utredningen gäller skapandet av barriärer för att hindra det förorenade släckvattnet att nå Lilla Värtan.

Förvaltningens tillsynsarbete har inriktats på förbättra verksamhetsutövarnas egenkontroll och säkerställa att man bedriver ett kontinuerligt arbete med att minska sin miljöpåverkan. Samtliga företag inspekteras minst en gång per år. Vid inspektionstillfället går bl. a. företagets egenkontroll igenom. Förvaltningen granskar och svarar på miljö- och årsrapporter, hanterar avvikelser och anmälningsärenden, deltar i möten och granskar kemikalieförteckningar. Tillsynen omfattar även att uppmuntra och kontrollera företagen i deras arbete med energieffektiviserande åtgärder.

Under 2011 startade tillståndsprövningar av sex bolag. Tillståndsprövningarna har inneburit en del möten samt remisshantering för förvaltningens del. Samtliga tillstånd har varit överklagade men har nu avgjorts i högre instans. Dock återstår ett antal prövotidsredovisningar.

Fem av bolagen omfattas av Seveso-lagstiftningen. Det innebär att länsstyrelsen och Arbetsmiljöverket regelbundet inspekterar anläggningarna för att granska säkerhetsarbetet. Förvaltningen deltar vid dessa inspektioner. Ett bolag uppmanades att uppdatera sin säkerhetsrapport och ett annat bolag har fått se över sitt handlingsprogram. Inga allvarliga brister har noterats.

AGAS:s bunkerbåt

Under sensommaren 2014 genomfördes en sanerings- och kemolycksövning vid Stadsgårdskajen. Syftet var att öva samordningen mellan olika myndigheter och andra intressenter. Miljöförvaltningen deltog i övningen.

Samtliga depåansvariga genomgår en utbildning i SPBI:s regi vart femte år. Sedan några år tillbaka har förvaltningen varit inbjudna att föreläsa på utbildningen, så även 2014. SPBI (Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet) är en branschorganisation för drivmedel, bränsle- bitumen- och smörjmedelssektorerna i Sverige.

Inom Louddens verksamhetsområde finns ett antal bergrum som anlades på sextio- och sjuttitalet. I bergrummen har lagrats olika typer av olja och i ett bergrumskomplex lagras bensin.

Oljelagringen har upphört och bergrummen är sluttömda men inte sanerade. För närvarande pågår en ansvarsutredning som ska klargöra vem/vilka som ska ansvara för utrivning och sanering. Bensinlagringen pågår fortfarande och omfattas inte av utredningen.

Utlastningsrampen för tankbilar.

För oljehamnen finns två effektmål, dels att alla ska arbeta med att effektivisera sin energianvändning och dels att alla ska effektivisera sina transporter. Samtliga bolag arbetar aktivt med att minska sin energiförbrukning och med att effektivisera sina transporter.

Totalt lade förvaltningen ned 68 dagar på tillsynsområdet år 2014.

Miljöarbetet inom företagen

Stockholms hamn- oljehamnen

Stockholms hamn - oljehamnen äger och ansvarar för kajer, lossningsutrustning samt en del av ledningsnätet. Dessutom äger och driftar de ett dagvattensystem för oljehaltigt dagvatten. Systemet finns över hela oljehamnen och slutar i en stor oljeavskiljare. Oljeavskiljaren får högst släppa ut 5 mg olja per liter vatten. Under 2014 renades 9 737 m³ oljeförorenat vatten. Hamnen har bytt ut samtliga bensindrivna personbilar mot miljöbilar (enligt stadens definition) som ett led i att minska transporternas resursförbrukning. Under året har elbilar, elcyklar och cyklar köpts in.

Under hösten 2014 rasade en del av den permanenta spont som ska skydda Lilla Värtan från oljeläckage från marken i området. Sponten som hade rostat sönder ersätts nu av en annan typ av spont.

Utrasad skyddsskärm norr om brygga 701

Oljehamnen gör regelbundet tekniska besiktnings av sina anläggningar. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog.

Oljehamnen var fortfarande under tillståndsprovning år 2014 vilket innebär att förvaltningen har yttrat sig som remissinstans. Tillståndsbeslut är fattat men det överklagades av hamnen i början av år 2011 till mark- och miljödomstolen. Efter överklaganden har tillståndsärendet avgjorts av mark- och miljööverdomstolen under våren 2015.

Förvaltningens bedömning är att oljehamnen har en god egenkontroll.

OKQ8

OKQ8 hanterar bensin, diesel, etanol, E85, alkylatbensin mm.

Alla petroleumprodukter kommer till depån med tankbåt och pumpas med båtens pump till cisternerna via rörsystem. Additiverna (tillsatserna) kommer med lastbil till anläggningen i container eller fat. Allt lagras i tankar och cisterner utom 95-oktanig bensin som lagras i bergrum hos AB Djurgårdsberg. Efter ev. tillsatser av

additiv lastas produkterna på tankbil för transport till marknaden. Undantaget är alkylatbensinen som till största delen säljs (går via rör) till Petrolia för tappning på 4-litersdunkar. Bolaget har tillstånd att omsätta 400 000 ton produkt årligen som ett rullande treårs-medelvärde och bolaget omsätter nu ca 387 000 ton som treårsmedelvärde. Tillståndet har meddelats av miljöprövningsdelegationen hos länsstyrelsen och har överprövats av mark- och miljödomstolen.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog.

OKQ8 står för majoriteten av anlop av tankbåtar, 53 av totalt 95 stycken, till oljehamnen.

Under året skedde fler än 8900 utlastningar till tankfordon för distribution till mackar och andra kunder. Bolaget har inga egna tankbilar men kontrakterar sju bilar som kör för deras räkning. Samtliga bilar har motorer som uppfyller Euroklass 4 och 5. Bolaget har fortsatt att optimera sina transporter genom sitt transportledarsystem TOP.

Incidenter

Ett tillbud inträffade under 2014. Ett läckage av ca 30 liter eldningsolja inträffade i oktober. All olja kunde tas om hand inom verksamheten.

Arbete med energieffektiviseringar

Bolaget har under 2014 energieffektiviserat delar av sin verksamhet, framför allt styrsystemen för att värma upp produkter i cistern.

OKQ8 fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Miljöprövningsdelegationen har beslutat att verksamheten får fortgå som idag (ingen utökning av verksamheten) till och med år 2030 samt reglerat utsläppen från tankbilarna. Bolaget överklagade beslutet med avseende på bl.a. begränsningen av de hanterade volymerna men har nekats prövningstillstånd av mark- och miljööverdomstolen. Staden har varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningens bedömning är att OKQ8 har en god egenkontroll.

AB Djurgårdsberg

AB Djurgårdsberg är ett av oljebolagen samägt bolag som har till uppgift att sköta bergrumslagringen av bensin och gasåterföringssystemet för bensingaser.

All 95-oktanig bensin på Louddens energihamn lagras i bergrum 30 m under marknivå. Bensinen lagras på något som kallas rörlig vattenbädd. Det innebär att man hela tiden justerar vattennivån i bergrummet så att luftutrymmet ovanför bensinen blir så litet som möjligt. När man lagrar i bergrum förhindrar det omgivande vattentrycket att berget blir förorenat vilket innebär att det alltid läcker in lite vatten i bergrummet. Överskottsvattnet leds via en oljeavskiljare till recipient (Lilla Värtan). Enligt tillståndet får bolaget, som begränsningsvärde, årligen inte släppa ut mer än 150 kg olja till Lilla Värtan. Under 2014 släppte de ut ca 189 kg. Överskridandet är för närvarande under utredning och förvaltningen kommer att åtalsanmäla saken om det visar sig att uträkningen stämmer. Bolaget vidtar för närvarande åtgärder för att komma till rätta med problemet.

Bolaget ansvarar även för Louddens gasåterföringssystem (VRU) för bensingaser. Det nya tillståndet innebär en kraftig skärpning av utsläppskravet för flyktiga organiska kolväten, från 25 ton till 10 ton/år. I november 2013 togs en ny VRU i bruk. Resultatet för 2014 visar att det totala utsläppet av VOC från hela anläggningen var 4,89 ton. Bytet av VRU har väsentligt minskat bolagets VOC-utsläpp.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog.

Bolaget fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Tillståndet har meddelats av miljöprövningsdelegationen hos länsstyrelsen och har överprövats av mark- och miljödomstolen. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Tillståndet gäller till 2030. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningens bedömning är att AB Djurgårdsberg har en god egenkontroll på sin anläggning men att åtgärder måste vidtas för att minska utsläppen till vatten. Förvaltningen kan också konstatera att

bolaget flera gånger de senaste åren bytt depåchef och att detta kan innebära en svårighet att få en kontinuitet i miljöarbetet.

Preem Petroleum AB

Preem hanterar framför allt diesel och eldningsolja. Huvuddelen av volymen diesel- och eldningsolja är en s.k. transitlagring, vilket innebär att de förvarar produkten för annat bolags räkning.

Produkten distribueras genom utlastning till fartyg, alternativt överpumpning till annat oljebolag inom oljehamnen. Utlastning av olja sker normalt med tankbil. En mindre mängd diesel fylls på fat för vidarebefordran med distributionsfordon. Denna verksamhet upphörde dock under mars 2014. Bolaget får hantera maximalt 360 210 ton petroleumprodukter per år och under 2014 uppgick mängden till 81 610 ton. Utöver detta har det överpumpats 59 416 ton diesel till OKQ8 för utlastning via OKQ8. Denna mängd har avräknats på OKQ8:s tillstånd.

Under 2014 har 22 fartyg lossats och 154 utlastningar har skett med tankbil.

Inga produkter som lagras och hanteras ger upphov till emissioner.

Mellanlagring av dieseladditiv sker i IBC-containrar för vidarebefordran till andra depåer i mellersta och norra Sverige. Dessa förvaras inomhus i fatlagerbyggnad. En IBC-container rymmer 1 m³ och är gjord i plast. Den är särskilt anpassad för att kunna transporteras och staplas.

Bolaget har redovisat en släckvattenutredning i enligt med provotidsvillkoret. Förvaltningen har under året yttrat sig över utredningen till länsstyrelsen.

Arbete med energieffektiviseringar

Bolaget har arbetat systematiskt med att energieffektivisera anläggningen. Följande åtgärder har utförts under 2014:

- Ny värmeväxlare till cistern 309 som ska reducera oljeförbrukningen jämfört med den gamla modellen
- Ny värmeisolering till utlastningsledning
- Ny självreglerande elvärmekabel till utlastningsledning
- Utbyte/komplettering till nya nyare och energieffektivare cisternbelysning
- Ny värmeväxlare i undercentral

Ovanstående åtgärder har bidragit till en besparing av oljeförbrukningen i verksamheten 2014 med 43 000 liter eldningsolja (-29 %) jämfört med år 2013.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog

Bolaget fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Tillståndet har meddelats av miljöprövningsdelegationen hos länsstyrelsen och har överprövats av mark- och miljödomstolen. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Tillståndet gäller till 2030. Tillståndet innebär att bolaget får hantera samma volymer som tidigare. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningen bedömer att Preem har en god egenkontroll.

Statoil Fuel & Retail Sverige AB

I Stockholmsområdet bedriver Statoil depåverksamhet på Loudden och på Bergs oljehamn i Nacka. Bolagets huvudverksamhet ligger i Nacka. Vid depåerna hanteras idag diesel, lätta eldningsoljor och bensin. Bensinen lagras hos AB Djurgårdsberg. Hanteringen omfattar även tillsatskemikalier och biobaserade inblandningsprodukter för ovan nämnda produkter. Tillsatskemikalier kan utgöras av t.ex. smörjande, rengörande, färgande och effekthöjande additiv. Biobaserade inblandningsprodukter utgörs exempelvis av etanol och FAME-produkter (Fatty Acid Methyl Ester), t.ex. rapsmetylester (RME). Andra produkter som kan komma att hanteras vid Statoils anläggning är tjockolja och flytande biobränslen såsom exempelvis palmolja, rapsolja och tallbecksolja.

Transport av produkter till depån sker i huvudsak med tankfartyg. Produkter kan även komma med tankbilar eller lastbilar (tillsatskemikalier och inblandningsprodukter) alternativt genom överpumpning från andra depåanläggningar i oljehamnen. Utlastning av produkter sker till tankfartyg samt genom överpumpning till andra depåer. Vid lossning av tankfartyg används fartygens pumpar. Bolaget har tillstånd att hantera 186 000 ton petroleumprodukter/år och under 2014 så lagrades det 55 887 ton. Ingen in- eller utlastning skedde.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog.

Bolaget har redovisat en släckvattenutredning i enligt med provotidsvillkoret. Enligt villkoret ska bolaget bland annat utreda vilka åtgärder som kan vidtas för skydd mot spridning av kyl- och släckvatten i händelse av brand. Bolagets redovisar bland annat en miljöinsatsplan med förslag på hur mobila barriärer och pumpgröpar ska placeras i händelse av olycka för att ta hand om släck och kylvatten. Förvaltningen har under året yttrat sig över utredningen till länsstyrelsen.

Bolaget fick ett nytt tillstånd år 2012 och det vann laga kraft i slutet av 2013. Tillståndet har meddelats av miljöprövningsdelegationen hos länsstyrelsen och har överprövats av mark- och miljödomstolen. Det har funnits ett igångsättningsmedgivande redan från 2012-05-30. Tillståndet gäller till 2030. Tillståndet innebär att bolaget får hantera samma volymer som tidigare. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Förvaltningens bedömning är att Statoil har en god egenkontroll.

Univar AB

Univar är områdets enda anmälningsskyldiga anläggning. Verksamheten omfattar mottagning, lagring, fyllning, blandning och utlastning av kemiska produkter och bränslen. Lagring sker i cisterner ovan mark och i mindre emballage t.ex. fat. Bolaget har små utsläpp till luft och även små utsläpp till vatten.

Bolaget har under året minskat produkthanteringen och kommer att avveckla verksamheten under de närmaste åren.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog.

Förvaltningen bedömning är att Univar har en god egenkontroll.

Vy över Loudden. Bild från google maps.

Petrolia AB

Bolaget producerar smörjmedel, bilkemiska produkter, tändvätska, alkylatbensin mm. Alkylatbensinen köps från OKQ8 och levereras via rör från OKQ8s cistern. Bolaget har en mycket stor cistern-/tankpark med fler än 100 cisterner/tankar. Bolaget har en omfattande fathantering och har två tätlager för fat mm. Bolaget fick ett nytt tillstånd under 2013. Tillståndet har meddelats av miljöprövningsdelegationen hos länsstyrelsen och har överprövats av mark- och miljödomstolen. Tillståndet medger en produktion av 60 000 m³. Den faktiska produktionen under 2014 var 39 833 m³. Tillståndet gäller till 2030. Staden har dock varit tydlig med att ingen depåverksamhet kan fortsätta efter år 2019 på Loudden.

Ett av verksamhetens villkor gäller utsläpp av lättflyktiga kolväten. Utsläppen får inte överstiga 2 ton/år. Under 2014 var utsläppet 915 kg.

Incidenter

Under 2014 har två incidenter inträffat. I maj upptäcktes diesel-läckage från en lastbil. Den diesel som inte kunde fångas upp hamnade i två dagvattenbrunnar som i sin tur är anslutna till en dagvattenbrunn med avstängningsventil. Bolaget räknar med att utsläppet stoppades innan någon diesel kunnat gå vidare och förorena Lilla Värtan. Den andra incidenten gällde utsläpp av etylenglykol från ett rör placerat i en kulvert. Bolaget räknar med att ca 1,5-2 m³ runnit ut från det brustna röret och att det mesta runnit in genom det slutna rörsystemet till uppsamlingstankarna. Åtgärder har vidtagits för att förhindra liknande händelser i framtiden.

Arbete med energieffektiviseringar

Petrolia har under året vidtagit åtgärder för att minska energiförbrukningen från sin verksamhet:

- Införande av återvinning i ventilationssystemet
- Införande av databaserad styrning i värmesystemet
- LED-lampor införs efter hand

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014 och miljöförvaltningen deltog.

Förvaltningens bedömning är att Petrolia har en god egenkontroll.

Stena Recycling

Verksamheten består av mottagning av avfallsolja och oljeemulsioner i tankfordon eller i fat. Avfallsoljan/smörjoljan mottas i särskilda mottagningskar via ett filter för avskiljning av fasta föroreningar. Från mottagningskaren pumpas oljan vidare mellanlagringscistern för kontroll avseende PCB. Efter friklassning avseende PCB pumpas avfallsoljan till utlastningscistern. Mottagen volym vidaretransporteras med båt till bolagets behandlingsanläggning i Halmstad.

Tömning av fat sker till en tank och för att sedan pumpas vidare till lämpligt mottagningskar för friklassning avseende PCB. Godkänd olja pumpas sen till utlastningscistern. Tömda fat rengörs vid behov samt pressas för leverans till Stena skrotgård.

Vid mottagning av oljeemulsioner pumpas dessa från mottagningskar till mellanlagringscistern för kontroll avseende PCB. Efter friklassning pumpas olja till utlastningscistern.

Bolaget har tillstånd för att ta emot högst 35 000 ton avfallsolja och emulsion/år, under 2014 togs 18 706 ton emot.

Några utsläpp förekommer inte från verksamheten vid normal drift. Intern uppsamling sker av eget oljeförorenat dagvatten som återförs till lagringscistern. Ingen behandling sker av avfallsoljan eller oljeemulsionerna i mottagningsanläggningen. Detta innebär att verksamheten inte ger upphov till några utsläpp till luft eller vatten.

Incidenter

Ett mindre oljeutsläpp, ca 50 liter, inträffade i samband med lossning av tankbil. Utsläppet togs om hand inom området.

Bolaget genomför regelbundet tekniska besiktningar av såväl rör som tankar och cisterner samt ronderar anläggningen dagligen. Periodisk besiktning har gjorts under 2014, miljöförvaltningen deltog.

Förbättringsåtgärder

En ränna har monterats för att förhindra spridning av eventuellt spill.

Förvaltningens bedömning är att Stena recycling har en god egenkontroll.